

לע"נ ברוך בענייט וברכה גרוס ע"ה
by Mr. & Mrs. Duvy Gross

דף סא.

תוכן ענינים

- א. בענין עכו"ם אם מטמאין באהל.
- ב. בענין כהן נשא אלמנה ונתמנה לכה"ג.
- ג. בענין איסור נשואי איילונית בלי בנים.
- ד. בענין בא על סוטה דלוקה משום זונה.
- ה. בענין פנוי הבא על הפנויה דהוי זונה.

רשב"י אומר קברי עכו"ם אינן מטמאין באהל שנ'...

אדם אתם, אתם קרויין אדם ואין העכו"ם קרויין אדם.

א] בענין שיטת רשב"י דעכו"ם אין מטמאין באהל, אבל מטמאין במגע ומשא.

- א. דעת ר' שמעון בר יוחאי דקברי עכו"ם אינן מטמאין באהל, ולהלן בגמ' אמרו דהמיעוט של אדם כי ימות באהל הוא רק לגבי טומאת אהל, אבל ממגע ומשא לא נתמעטו. אולם שאר תנאים חולקין וגם עכו"ם מטמאין באהל.
- ב. להלכה נחלקו הראשונים, דתוס' (ד"ה ממגע) כתבו דאין הלכה כר"ש וצריכין כהנים לזוהר מקברי עכו"ם, אבל הרמב"ם (טומאת מת פ"א הי"ב) פסק כרשב"י דעכו"ם אין מטמאין באהל. בשו"ע (יו"ד סי' שע"ב סעיף ב') כתב 'קברי עובדי כוכבים נכון לזוהר הכהן מליך עליהם'. והרמ"א כתב אע"פ שיש מקילין נכון להחמיר.
- ג. בעיקר הא דינא דעכו"ם מטמאין במגע ולא באהל צ"ב, דממ"נ אם בני טומאה נינהו יטמאו גם באהל, ואי לאו לא יטמאו כלל אבל מאיזה טעם יטמאו במגע ולא באהל, ואע"ג דגוה"כ הוא לא מצינו דהוי חוק וא"כ מהו פשר הדבר.
- ד. באור החיים (במדבר י"ט) כתב ביאור נפלא, דע"י התורה נתקדשו ישראל, ואדם מישראל שמת להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, בצאת הנפש ונתרוקן הגוף, יתקבצו הקליפות לאין קץ שהם כוחות הטומאה התאבים תמיד להדבק בקדושה ליהנות מהערב, ולכן יטמא באהל, משא"כ עכו"ם שהם משולל הקדושה, ואין כ"כ התקבצות של טומאה לכן אין מטמאין באהל, אולם מקצת הקדושה שלהם פועל דלכה"פ יטמאו במגע, אבל המסובב הכל היא תורה.

אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס, ת"ר מנין וכו' ת"ל יקה

אשה.

ב] דיון מתי צריכין גוה"כ להתיר כהן הדיוט שנתמנה לכה"ג לישאר עם אשתו.

- א. תנן דכהן הדיוט שאירס אלמנה ונתמנה להיות כה"ג יכנוס, ובגמ' דריש ליה מקרא דכתיב 'יקח אשה'.
- ב. עיין תוס' (דף כ: ד"ה אטו) שדייקו דלא הצריכו קרא אלא לאירס, אבל אם נשאה קודם שנתמנה משמע דלא צריך קרא.
- ג. ופירשו הטעם דכיון שנשאה בהיתר בלא שום דחיית איסור, לכן מסברא היא מותרת לישאר תחתיו.
- ד. בקוב"ש (ח"ב גיטין סק"ט) הקשה מכמה דוכתי דחזינן דלא כזה, א] נדה. דחזינן דגם בנעשית נדה אחר שנשאה מ"מ נאסרה. ב] וכן סוטה נאסרה לאחר נישואי היתר. אולם באלו י"ל דהוי גוה"כ דע"ז דיברה תורה. ג] הקשה מפצוע דכא דגם בנעשה פצו"ד אחר הנשואין הרי נאסר לבא בקהל והוא אסור באשתו. ועיין עוד ציורים.
- ה. בעטרת שמואל ציין לחי' ר' נחום (אות ש"צ) וקובץ תשובות להגרי"ש אלישיב (ח"א סי' קמ"ד) שכתבו ליישב דהאי כללא של תוס' דכל שנשאת בהיתר אינה נאסרת הוא רק באיסור כהן גדול, ולא בשאר איסורים. וצ"ב מקור החילוק.

כהן הדיוט לא ישא איילונית אלא א"כ יש לו אשה ובנים, ר' יהודה אומר

אע"פ שיש לו אשה ובנים לא ישא איילונית שהיא זונה האמורה בתורה.

ג] בענין איסור נשואי נשים שאינן ראויות לילד. והאם מקרי שמוציא שכבת זרע לבטלה כיון דאין הביאה מוליד.

- א. בגמ' מפרש דברי שא לאו דוקא כהן, אלא גם ישראל כיון דמצווה על פריה ורביה אסור לישא איילונית. וברמב"ם (אישות פט"ו הי"ז) מבואר דזהו דין כללי דאסור לישא נשים שאינן ראויות לילד, וז"ל לא ישא אדם עקרה וזקנה ואיילונית וקטנה שאינה ראויה לילד, אלא אי"כ קיים מצות פריה ורביה או שהיתה לו אשה אחרת לפרות וכו' עכ"ל.
- ב. ובנמוק"י כתב דבסוגיין מבואר דמותר לבעול אשה שאינה בת בניס כלל וליכא משום השחתת זרע כל שהוא דרך פריה ורביה, וכדהתירו בכל דוכתא קטנה וזקנה, וליכא איסור באיילונית אלא משום דפריה ורביה בלחוד.
- ג. אמנם בב"ח (אה"ע סי' כ"ג) דייק מהרמב"ם והטור דגם בטקנה מקרי שמוציא זרע לבטלה כיון שאינה ראויה לילד, והא דהותר עקרה וזקנה היינו משום דבשעה שנשאה לא היה יודע שהיא עקרה וכו'. אולם פוסק לקולא, וכן הרמ"א שם.

והתניא זונה זונה כשמה דברי רבי אליעזר ר"ע אומר זונה זו מופקרת, רבי מתיא בן חרש אומר אפי' הלך בעלה להשקותה ובא עליה בדרך עשאה זונה, וכו'.

ד] בענין קושית רע"א כשבא על סוטה למ"ל איסור זונה, תיפוק ליה דכל סוטה נאסרה לכהונה ע"י קינוי וסתירה.

- א. **קושיא.** הנה ר' מתיא בן חרש הוסיף אופן של זונה הנאסרת לכהונה, כשהלך בעלה להשקותה מי המרים דאם בא עליה בדרך עשאה זונה. והקשה רע"א קושיא עצומה, דכל סוטה נאסרה לבעל ולבועל ולתרומה ולכהונה, וא"כ למ"ל דין זונה ע"י שבא עליה, הא בלא"ה מיד שנעשה בה קינוי וסתירה נאסרה לכהן, וכשבעלה בא עליה אי"א להשקותה נדאינו מניקה מעון ולעולם היא נשארת באיסור סוטה לכהונה.
- ב. **תירוץ א.** ותירץ ד"ל דנ"מ לענין מלקות דמכח קינוי וסתירה אינו לוקה כמבואר בתוס' [כפשוטו כוונתו לתוס' בסוטה דף כח. שכתבו דאינו אלא עשה ואז ליכא מלקות], אבל אם בעלה בא עליה נעשית זונה וכהן לוקה עליה.
- ג. אמנם הא דליכא מלקות מצד קינוי וסתירה אינו מוסכם, דדעת תוס' בסוטה (דף כח.) והרמב"ם (הל' גירושין פ"א הי"ד) דליכא מלקות, אולם תוס' ביבמות (דף יא: ד"ה מאי) והרשב"א (שם) כתבו דבעלה לוקה עליה. והדרא קושית רע"א לדוכתא להשיטות דהבעל לוקה, דלכאורה ה"ה כהן לוקה עליה משום זונה [כשבעלה מת], וא"כ למ"ל בא עליה בדרך.
- ד. וביותר קשה, דהנה בח"י הגר"ח (סוטה כח.) ביאר פלוגתתם דיש לחקור בגדר הדין דספק כודאי אם הביאור דהתורה ציוותה להחזיק את הספק לודאי איסור, והוי דין 'הכרעה' כאילו אנו יודעין שזינתה, או דעצם הספק לא הוכרע ומה דאסורה הוא משום שחידשה התורה דמי שהיא ספק סוטה יש לה איסור ודאי דהתורה עשה איסור ודאי על הספק.
- ה. וביאר הגר"ח דאי הוי כהכרעה ודאית אז שפיר לוקין עליה אבל אי הוי איסור חדשה אז אינו אלא עשה דליכא מלקות.
- ו. בקובצה"ע (סי' ט"ו אות ט"ז) העיר דתירוצו של רע"א בביאור ר' מתיא בן חרש דנ"מ למלקות תלויה בבי' צדדים הנ"ל, דבשלמא אם נימא דהוא איסור ודאי על מצב של ספק [כתוס' בסוטה דף כח.], אז מובן דגם אי כלפי שמיא גליא דלא זינתה, מ"מ במצב של ספק הטילה התורה עליה איסור ודאי, וא"כ נעשית ודאי זונה ומעכשיו יהא לוקה.
- ז. אבל אי נימא דכל איסורא דסוטה הוא דנקטינן כזינתה, אי"כ ממ"כ אי זינתה הרי יש מלקות משום איסור כהונה דקינוי וסתירה, ולהצד דלא זינתה וליכא איסור זונה משום טומאה דסתירה, אז גם זונה ע"י בעלה ליכא דהא אינה אסורה לו. וא"כ להך צד דהוי הכרעה ודאית [ולכן לוקין] הדק"ל. ובח"י ר' שמואל (יבמות סי' ז') הוסיף דקשה בלא"ה להך שיטה דיש מלקות בכל סוטה נסתלק נ"מ של רע"א דנוגע למלקות.
- ח. וען כן חידשו דלפי מה שכתב השמעתתא (ש"א פ"ג) דהא דאמרינן ספק כודאי ה"מ לאיסור טומאה שנאמר בפרשה, אבל לאיסור זונה לכהונה שלא נאמר בפרשה לא אמרינן ספק כודאי [והא דאסורה לכהונה מצד סוטה הוא משום דכתיב טומאה ד' פעמים, אבל תלקי עדיין משום זונה], וא"כ לולי שבא עליה בדרך ליכא עליה מלקות משום זונה, אבל ע"י שבא עליה ואז השם זונה הוא בתולדה מהטומאה לבעל ואז אמרינן דכיון דלבעלה הוי דין ודאי, אז הדין זונה הנובע מטומאה דלגבי בעלה, ג"כ הוי דין ודאי ושפיר נ"מ דכהן הבא עליה ילקה משום זונה ע"י שבעלה בא עליה אחר שנעשית סוטה.
- ט. **תירוץ ב.** בערוך לנר, ובח"י ר' שמואל העירו על הך תי' דנ"מ למלקות (שם) דברש"י לא משמע כן שכתב דע"י שעשאה זונה 'יהא אסורה לכהן' דמשמע דנ"מ להאיסור עצמה. בעל"ז תי' דנ"מ בבאו עדים אחר קו"ס שלא זינתה, דאז מצד קו"ס היתה מותרת לכהן כיון דנתברר שלא זינתה, אבל מ"מ נעשית זונה כיון שבעלה בא עליה בשעה שהיתה אסורה.

- י. **תירוץ ג.** ר' שמואל תי' דבכל סוטה אין האיסור על האשה אם היא יודעת שלא זינתה [זהו פלוגתא גדולה בהאחרונים], אולם כיון דהבעל אסור בה ובא עליה באיסור אז נעשית זונה גם כלפי עצמה ונאסרה לכהן.
- ה] ר' אלעזר אומר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה, והוא חידוש המובא הרבה בש"ס דגם כשאינן אסורין כלל נעשית זונה.
- א. במגיד משנה (הל' אישות פ"א ה"ד) הוכיח מכאן כשיטת הרמב"ם דיש איסור מן התורה לבוא על הפנויה מדין קדשה, דאי ליכא איסור א"כ למה נעשית זונה, ואע"ג דלא קי"ל כר"א היינו דלדין אינה זונה בכך, אבל לגבי האיסור לא חלקו.
- ב. באור שמח (שם) הקשה על המגיד משנה דהרמב"ם עצמו כתב בהל' איסו"ב (פ"ח ה"ה) שלהעשות זונה אינו תלוי בביאת איסור והיתר, שהרי בת ישראל נבעלת לחלל וכן גיורת מקרי זונה, ואינו אלא שם 'פגימה'. וצידד ליישב דרק חלל שמחולל מאיסור כהונה [או כגון גיורת דיש בה פגם דעכו"ם] שפיר עושה זונה, אבל ביאת היתר בלי חילול איך נעשית זונה.
- ג. והוכיח דצריך איסור, דבסנהדרין (נא.) ס"ד דבת כהן דזינתה דחייב שריפה הוא כר"א ושם ודאי צריך איסור. אמנם בתוס' הרא"ש (דף טו:.) הוכיח שביאת היתר פוסל לכהן דהא לר"א פנוי על הפנויה נעשית זונה הרי נקט דא"צ איסור.